

Flat dammussla

(*Pseudanodonta complanata*)

HOTKATEGORI: NT (nära hotad).
Globalt klassad som VU, sårbar
(IUCN Red List).

Utseende: Skalet blir 6–8,5 centimeter långt och är tydligt sammantryckt från sidorna. Skalfärgen är gulgrön till intensivt olivgrön-brun. Framdelen är lägre och mycket kortare än bakdelen (ofta endast 1/4-del av dennas längd). Skalets översida tilltar jämnt i höjd, vilket får den att avvika starkt från den jämnt böjda undersidan. ”Skalbucklan” (umbo) är belägen långt framåt på den sluttande överkanten. Skulpturen på umbo består av tre till fem oregelbundna upphöjningar som är snedställda mot tillväxtlinjerna. Till skillnad från flodpärlmusslan och arter i släktet *Unio* (målar-musslor), men i likhet med släktet *Anodonta* (dammusslor) saknar skalet låständer. Flat dammussla uppvisar tämligen utpräglad könsdimorfism, honor är större än hanar. Honan, som inte är lika hoptryckt som hanen, kan därför förväxlas med allmän dammussla *Anodonta anatina*.

Biologi: Arten förekommer i långsamt flytande partier

av större vattendrag men även i sjöar. Den uppträder aldrig i täta populationer utan påträffas endast fläckvis i sina livsmiljöer, eller som enstaka individer. Huvudsakligen finns den på silt- och sandbottnar i naturligt näringsrika vatten. Arten är utrustad med en kraftfull gräv-muskel och gräver ofta ner sig mycket djupt i botten, varför den även kan vara svår att upptäcka vid inventeringar. Graviditetstiden är avsevärt längre än hos andra stormusslor (upp till ett år). Antalet larver (glochidier) per hona är relativt litet (cirka 8 000–16 000). Honorna bär larverna i gälarna över vintern. Larverna frigörs under januari–april enligt uppgifter från Tyskland.

Kunskapen om värdfiskval är ännu bristfällig och osäkerhet råder ännu om vilka värdfiskarter flat dammussla använder i Sverige. Vid nyligen genomförda undersökningar har musslans larver (glochidier) identifierats på stensimpa och gärs, men även på öring och

⚡ Skalet är betydligt plattare än hos de andra dammusselarterna. Arten har tydlig skillnad i utseende mellan könen – bilden visar en hane.

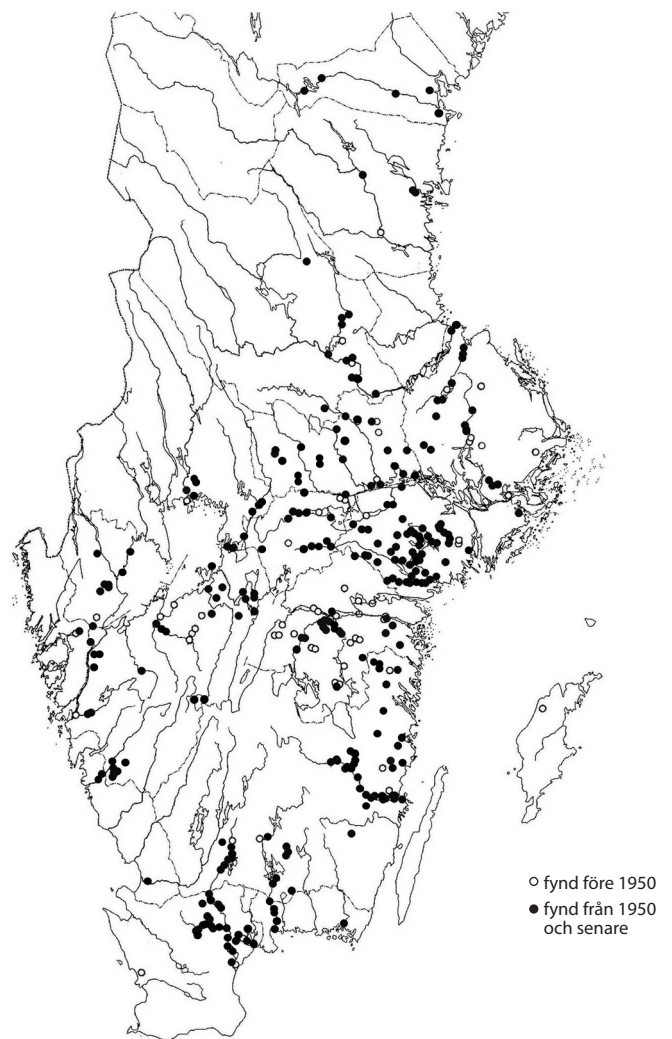
⚡ Ungt exemplar med umbonalskulptur. Denna består av oregelbundna upphöjningar som är snedställda mot tillväxtlinjerna.

lax (Göta älv). Stensimpa och möjligen gärs, förefaller vara funktionella värdfiskarter, då tester har visat att larverna genomgår hela sin utveckling på gälarna hos dessa. Värdfiskarternas förekomst varierar inom musslans utbredningsområde. Lokala anpassningar hos mussellarverna till förekommande arter av värdfiskar är därför regel.

Utbredning: Flat dammussla är sällsynt med spridda förekomster från Skåne till södra Värmland. I öster når den upp till Medelpad, men har stora utbredningsluckor. I västra Sverige är förekomsterna relativt få.

Hot/problem: Då förekomsterna ofta är små och isolerade har arten placerats i hotkategori NT (nära hotad) på den svenska rödlistan. Populationsminskningar har konstaterats i flera andra europeiska länder, där arten också rödlistats. Dess lokala sällsynthet, i kombination med de glesa populationerna, föranleder extra försiktighet vid ingrepp, bland annat vid rensningar och grävningar i de vatten där den förekommer. Korttidsreglering av vattendrag, där bl.a. torrläggning kan förekomma, utgör likaså ett allvarligt hot. Övriga hot mot arten är föroreningar av olika slag, igen slamning av botten och försvinnande värdfiskar. Det har dessutom varnats för att pågående klimatförändringar kan förvärra dessa problem.

Flat dammussla är sällsynt med spridda förekomster från Skåne till södra Värmland. I öster når den upp till Medelpad men med stora utbredningsluckor.